

LEIDŽIAK ALIJO

LEIDŽIA LTSR NACIONALINIO PARKO DIREKCIJA

Leidžiamas nuo 1984 m.

1985 m. rugpjūčio 15 d.

Gamtos apsauga — visaliaudinės reikalas

Racionalus gamtos turų naudojimas ir gamtinės aplinkos apsauga yra valstybinis reikas. Tuo rūpinasi vieni valstybinės valdžios organai, visi gamtos turų naudotojai. Viena iš svarbiausių grandžių, vykdančių racionalaus gamtos turų naudojimo ir gamtos apsaugos funkcijas valstybininių organų sistemoje, yra Liaudies deputatų tarybos.

Linkmenų apylinkės Liaudies deputatų taryba, jos vykdomasis komitetas, nuolatinė žemės ūkio ir gamtos apsaugos komisija posėdžiuose įstatymo laikymąsi apylinkėje. 1984 m. rugpjūčio 21 d. ši klausimą nagrinėjo Tarybos sesijoje, kur buvo priimtas konkretus sprendimas bei priemonių planas tolesnei Tarybos bei vykdomojo komiteto veiklai. Mūsų praktikoje pasitaikė atveju, kada apylinkės teritorijoje „Atžalyno“ kolūkis savavališkai naudojo žvyro bei smėlio karjerus, dėl to buvo sugadinėtas kraštovaizdis. Pirminkui A. Kalantai buvo pranešta, jog uždraustas karjero eksploatacijos ir duoti nurodymai juos rekulтивuoti. „Vilties“ kolūkyje, statant individualių namų kvartalą, iškastos žemės buvo sustumtos. Ūsių ezero pakrantę, apipilant kai kuriuos medžius.

Ši blogybė buvo apsvarstyta apylinkės Tarybos vykdomojo komiteto posėdyje, ir „Vilties“ kolūkio vadovai įpareigoti ištaisyti padėtį.

Apylinkės teritorijoje yra 12 ežerų, kurių plotas apie 1300 ha. Jų apsauga rūpinama nuolat. Per pastarosius dešimt metus apylinkės Tarybos vykdomojo komiteto pastangomis, betarpiskai padedant kolūkių valdyboms bei jų specialistams, buvo sutvarkytos ežerų pakrančių zonas. Iškelti kolūkiečių sodžiniai sklypai, ūkiai paskyrė daugiaumečių žolių sėklas sloms zonomis apsėti. Uždrausta šiose zonose naudoti mineralines trąšas bei chemikalus.

Grikiapelės gyvenvietėje įrengtas tvenkinys pagyvina vietovaizdį. Gyvenvietėje naikinta kiaulidė, teršusi Zelmeno ežera. Cia įrengta paukščių ferma.

Apylinkės Tarybos vykdomasis komitetas pasiekė, kad vienos gyventojų pavasarį nedegintų žolės. Kasmet mobilizuojame visuomenines organizacijas, deputatus ir aktuvinus žuvis neršto metus. Posėdžiuose reidų medžiaga apsvartoma, išklausoma žvejų būrelių vadovų informacija.

Rūpinantis atmosferos oro svara, apylinkės Taryba nu-

matė konkrečias priemones. Nacionalinio parko dalyje — draustinių zonoje apribota, o kai kuriais atvejais ir visai uždraustas automobilių eismas, nurodytos poilsavimo vietas, iškelti nurodomieji ir draudžiamieji ženklai. Gamybiniuose centruose kasmet pasodinama apie 1200 medebilių ir krūmų.

Gamtos paminklai paženktinti paminklinėmis lentomis, yra riboženkliai.

Linkmenų apylinkės Taryba deda daug pastangų gamtos apsaugos srityje. Ji išsiplėtusi, kad ateityje šios problemas bus sprendžiamos kompleksiškai. Rajono žemės ūkio valdyba „Atžalyno“ ir „Vilties“ kolūkiams turėtų skirti tik birias trąšas, o chemikalus pakelis rūpestinga agrotehnika.

Nacionalinio parko direkcija turėtų pagyvinti vaizdinę informaciją prie įvažiavimo į parko teritoriją ir pasirūpinti, kad žvėry nedarytu žalos aplinkiniams ūkiams bei pačiam parkui.

Apylinkės Taryba kraštovaizdžio ir kitų gamtos vertbių išsaugojimą ir toliau laikys vienu iš pagrindinių savo veiklos uždavinų.

G. GREIBUS

Linkmenų apylinkės LDT vykdomojo komiteto pirmininkas

■ IDOMU ŽINOTI ■

Geomorfologų nuomone, Lietuvos ežerų amžius — keliolika tūkstančių metų. Tai — kraštą dengusių ledynų padariniai. Ypač idomūs gilieji ežerai, siekiantys 40—60 m. Per daugelį tūkstarčių metų savo giluminėse zonose jie išsaugojo nuo ledynmečio kai kurias ekologines sąlygas ir todėl išlaikė ledynmečiu gyvenusią fauną, dabar vadinamą reliktine.

Mokslininkams pavyko surasti reliktinių vėžiagyvių rūsių atstovus daugelyje gilesnių nacionalinio parko ežerų. Stai nacionalinio parko teritorijoje tyvuliuoja penki iš trylikos Lietuvos ežerų, kuriuose sugautas reliktinis vėžiagylis — mizidė (savo išvaizda primenantis kre-

vetę). Tai — Asalnų, Baluošo, Lūšių, Lūšyškio ir Sakarvos ežrai. Gausiausiai mizidžių rasta Lūšių ir Sakarvos ežeruose. Mizidės gyvena tik ypač šaltų ežerų prieduginiuose sluoksniuose. Devyriuose parko ežeruose užtikta kita reliktinė vėžiagyvių rūsis — šoniplauka palasėja.

Reliktinių aukštesnieji ledynmečio vėžiagyviai yra vertinami kaip kaloringas žuvų pašaras, o mokslui jie brangūs kaip retai sutinkami ir turintys tolimą praeitį biologinių objektų. Be to, jie yra puikūs vandens indikatoriai. Kur šie vėžiagyviai gyvena — vanduo svarus, tame gali veistis reiklios žemai vandens temperatūrai lašišinės žuvys.

Paruošė A. GORODECKIS pagal LTSR MA, ZPI vyr. mokslinio bendradarbio Antano Grigelio straipsnį.

TSRS nacionaliniai parkai

Uzbekija. Parkas kalnuose

Uzbekijos TSR nacionalinis parkas įkurtas 1978 m. Turkes-tano kalnagūbryje jis išsidriekęs per 47000 ha ir yra 17000 ha didesnis už mūsiški. Pagrindiniai parko tikslai yra visuotina gamtos apsauga: miškų, floros, kraštovaizdžio, gamtos paminklų, rieduliu, krioklių, olų išsaugojimas yra vienas iš pagrindinių parko uždavinų, be to, siekiama, kad parke veisiasi būdingi Tian-Saniui ir Pamyrui retieji gyvūnai. Tuo tikslu parke uždrausta ganysti avis ir galvijus. Stengiamasi didinti miškų plotą, nes jie palankiai veikia kalnų klimatą. Uždrausta rinkti vaistinius augalus. Parko teritorijoje uždrausta kurti lažus ir net rūkyti. Tai viena iš priešgaisrinės priemonių. Karštaisiais vasaros mėnesiais parko miškus saugo tam laikotarpiu paskirti malūnsparniai.

B. DAGYS

Ji gerbia kolektyvas

